

Tanulmányi segédanyag a Nemzetközi jog I. tantárgyhoz Nemzetközi tanulmányok szakos hallgatók részére

Ez a dokumentum kiegészítésképpen, segítségül szolgál a tankönyvhöz és az előadáson elhangzottakhoz. A tantárgy tematikája és a kötelező irodalom megtalálható a tanszéki honlapon.

I. Alkotmány 7.§ (1) - A nemzetközi jog és a belső jog viszonya című témakörhöz

„A Magyar Köztársaság jogrendszere elfogadja a nemzetközi jog általánosan elismert szabályait, biztosítja továbbá a vállalt nemzetközi jogi kötelezettségek és a belső jog összhangját.”

II. ENSZ Alapokmány 1-2. cikk- Alapelvek c. témakörhöz

1. Cikk

Az Egyesült Nemzetek célja, hogy

1. fenntartsa a nemzetközi békét és biztonságot és evégből hathatós együttes intézkedéseket tegyen a békét fenyegető cselekmények megelőzésére és megszüntetésére a támadó cselekményeknek vagy a béke más módon történő megbontásának elnyomására, valamint békés eszközökkel, az igazságosság és a nemzetközi jog elveinek megfelelő módon rendezze vagy megoldja azokat a nemzetközi viszályokat és helyzeteket, amelyek a béke megbontására vezethetnek;

2. a nemzetek között a népeket megillető egyenjogúság és önrendelkezési jog elvének tiszteletben tartásán alapuló baráti kapcsolatokat fejlessze és az általános béke megerősítésére alkalmas egyéb intézkedéseket fogantatosítson;

3. gazdasági, szociális, kulturális vagy emberbaráti jellegű nemzetközi feladatok megoldása útján, valamint az emberi jogok és az alapvető szabadságok mindenki részére, fajra, nemre, nyelvre vagy vallásra való tekintet nélkül történő tiszteletben tartásának előmozdítása és támogatása révén nemzetközi együttműködést létesítsen;

4. az egyes nemzetek által e közös célok elérése érdekében kifejtett tevékenységek összeegyeztetésének központja legyen.

2. Cikk

Az 1. cikkben felsorolt célok elérése érdekében a Szervezet és tagjai a következő elveknek megfelelően járnak el:

1. A Szervezet valamennyi tag szuverén egyenlőségének elvén alapszik.

2. A Szervezet összes tagjai abból a célból, hogy a tagságból eredő jogokat és előnyöket mindannyiuk számára biztosítsák, kötelesek a jelen Alapokmányban vállalt kötelezettségeiket jóhiszeműen teljesíteni.

3. A Szervezet összes tagjai kötelesek nemzetközi viszályaikat békés eszközökkel és oly módon rendezni, hogy a nemzetközi béke és biztonság, valamint az igazságosság ne kerüljön veszélybe.

4. A Szervezet összes tagjainak nemzetközi érintkezéseik során más Állam területi épsége, vagy politikai függetlensége ellen irányuló vagy az Egyesült Nemzetek céljaival össze nem férő bármely más módon nyilvánuló erőszakkal való fenyegetéstől vagy erőszak alkalmazásától tartózkodniuk kell.

5. A Szervezet összes tagjai az Egyesült Nemzetek részére a jelen Alapokmánynak megfelelően folytatott bármely tevékenységéhez minden segítséget megadnak és tartózkodnak attól, hogy segítséget nyújtsanak olyan Államnak, amely ellen az Egyesült Nemzetek megelőző vagy kényszerítő intézkedéseket fogantatosít.

6. A Szervezet biztosítja, hogy amennyiben a nemzetközi béke és biztonság fenntartása érdekében szükséges, azok az Államok is, amelyek az Egyesült Nemzeteknek nem tagjai, ezeknek az elveknek megfelelően járjanak el.

7. A jelen Alapokmány egyetlen rendelkezése sem jogosítja fel az Egyesült Nemzeteket arra, hogy olyan ügyekbe avatkozzanak, amelyek lényegileg valamely Állam belső joghatóságának körébe tartoznak és nem kötelezi a tagokat arra sem, hogy az ilyen ügyeket a jelen Alapokmánynak megfelelő rendezési eljárás alá bocsássák; ez az elv azonban a VII. fejezetben tárgyalt kényszerítő intézkedések alkalmazását semmiben sem érinti.

III. A magyar békeszerződések összehasonlítása - A nemzetközi jog története c. témakörhöz

TRIANONI BÉKESZERZŐDÉS		PÁRIZSI BÉKESZERZŐDÉS
Nagy-Trianon kastély 1920. június 4. beiktatta: 1921. évi XXXIII. tc.	<u>MEGKÖTÉS</u> <u>KÖRÜL-</u> <u>MÉNYESI</u>	Párizs 1947. február 10. beiktatta: 1947. évi XVIII. tv.
Magyaro., Horváto., Fiume 325 e km², 18,2 m lakos utána: 93 e km², 7,6 m lakos Erdély K-Alföld } ROMÁNIA K-Temesköz 102 e km² 5,2 m lakos Csallóköz É-Kisalföld Felvidék } CSEHSZLOVÁKIA ÉK-Alföld 63 e km² Kárpátalja 3,5 m lakos Horvátország Muraköz } SZERB-HORVÁT- Dél-Baranya SZLOVÉN Bácska KIRÁLYSÁG Ny-Temesköz 21 e km² 1,6 m lakos Burgenland } AUSZTRIA 4 e km², 191 e lakos Árva és Szepes megyéből } LENGYELO. 532 km² Fiume } OLASZORSZÁG 1924	<u>TERÜLETI</u> <u>RENDEL-</u> <u>KEZÉSEK</u>	- bécsi döntések: semmis - 1938. január 1-jén fennálló határok visszaállítása Ausztriával, Romániával, Jugoszláviával - Horvátjárfalu, Oroszvár, Dunacsúny Csehszlovákiának - közös határ a Szovjetunióval, mivel Kárpátalját átadta Csehszlovákia

TRIANONI BÉKESZERZŐDÉS		PÁRIZSI BÉKESZERZŐDÉS
- hadkötelezettség megtiltása - max. 35 ezer fős zsoldos hadsereg - csak hivatásos tisztek - tilos: - repülőgép, léghajó, hadihajó, torpedó - max. egy fegyvergyár - betartását ellenőrizte: Szövetségekközi Ellenőrző Bizottság - érvényben: 1927-ig	<u>KATONAI</u> <u>RENDEL-</u> <u>KEZÉSEK</u>	- általános hadkötelezettség - max. 70 ezer fős hadsereg (ebből 5 ezer fős légierő, többi szárazföldi) - 90 db repülőgép - tilos: - bombázó, atomfegyver, torpedó, tengeralattjáró, irányított lövedék - érvényben: 1955-ig - szovjet megszállók az ország területén, amíg szükséges az ausztriai megszállási övezettel való kapcsolattartás miatt
- Jóvátételi Bizottság állapította meg évről-évre az összegét az ország anyagi helyzetéhez viszonyítva - 1929-től fix összeg: 13,5 millió aranykorona/év - eredetileg 1944-ig, az optáns perek miatt 1966-ig meghosszabbítva - 1932-ben a fizetés felfüggesztése - lemondás a győztesekkel szembeni vagyoni igényekről - utódállamokra átszállt a magyar államadósságnak az átcsatolt területtel arányos része	<u>JÓVÁTÉTEL</u> <u>ÉS</u> <u>GAZDASÁGI</u> <u>RENDEL-</u> <u>KEZÉSEK</u>	- 300 millió USD értékű áruszállítás - ebből 200 millió a Szovjetuniónak, 70 millió Jugoszláviának és 30 millió Csehszlovákiának - fegyverszünet alapján teljesítés 6 év alatt (1950) - 1946-ban a SZU-val meghosszabbítják 1952-ig - 1948-ban a SZU a felét elengedi - Egyesült Nemzetek polgárát illető javak visszaszolgáltatása - Mo.-i német vagyon a SZU-ra száll - lemondás a németekkel szembeni követelésekről - vagyoni viták elintézésére 2 tagú egyeztető bizottság felállítása

TRIANONI BÉKESZERZŐDÉS		PÁRIZSI BÉKESZERZŐDÉS
- vegyes döntőbíróság Mo. és külön minden aláíró között - külön szabályzat - 3 bíró (1 magyar, 1 a másik államból, 1 semleges) - ha az elnök személyében nem tudnak megegyezni: Svájc, majd NSZ Tanácsa (1922) jelölheti ki - ha egyik nem jelöl nemzeti bírót, akkor a Tanács jelöl semleges személyeket, akikből a másik állam kiválasztja a 3 bírót - peres fél lehet állam, állampolgár, jogi személy - működés: 1930-as évek elejéig Pl.: Pázmány Péter Tudományegyetem ügye	<u>VITÁK</u> <u>ELINTÉ-</u> <u>ZÉSE</u>	- Budapesten 3 tagú testület: angol, amerikai, szovjet követ - ha 2 hónapon belül nem hoznak egyhangú határozatot ↓ 3 tagú bizottság (1 magyar, 1 a másik államtól, 1 elnök) - ha az elnökben nem tudnak megállapodni, akkor a Főtitkár jelöli ki - kísérlet a felállítására: Mindszenty-ügy (1948) ↓ Nemzetközi Bíróság tanácsadó véleménye

Forrás: Nagy Károly: A nemzetközi jog valamint Magyarország külkapcsolatainak története, Antológia Kiadó, Lakitelek, 1995. 29-55, 59-70, 75-87, 150-197. old.